

Hudba starých českých mistrů patří ke kmenovému repertoáru souboru Musica da camera Praga od jeho prapočátku. Tím prapočátkem je myšleno stadium, kdy se několik čelných hráčů Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK domluvilo — snad o přestávkách orchestrálních zkoušek, snad jindy (po deseti letech uběhnuvších tryskovým tempem se některé podrobnosti už nevynořují z hlubin paměti) — že si zahrají „komořinu“. Je to, pravda, dosti familiérní pojmenování tak krásného hudebního druhu, ale vyznačuje z něho vřelý, blízký vztah ke komorní hudbě, komorní hře. Na takovou první schůzku každý „něco“ přinese — tedy notový materiál nějaké skladby. Už tehdy se na pultech objevila díla mistrů českého baroka a klasicismu. Na jedné z pozdějších komorních seancí bylo rozhodnuto, že její účastníci nebudou jen pro své potěšení přehrávat co kdo přinese, ale začnou na těchto skladbách pracovat, aby s nimi mohli předstoupit před veřejnost. Padlo rozhodnutí o názvu skupiny instrumentalistů, která se tak — zatím de iure — stala souborem.

Když se tedy členové ansámblu, kteří spolupracují v nezměněné sestavě už deset roků, rozhodli, že vstoupí do kouzelného, pestrého, krásného i bohatého hájemství komorní hudby, počítali při svých osobních zkušenostech s tím, že tu nic nevzejde a nerozkvete „jen tak“ — bez práce a úsilí. K té práci patří v případě nástrojové kombinace flétny, hoboj, houslí, violy, violoncella a cembala nejen zkoušky (jimž padne za oběť volný čas), ale také hledání vhodné literatury. Naštěstí dává právě toto složení možnost četných variant. A tak se vyhledávání skladeb pro obohacení repertoáru nikdy nepodobalo úporné práci hledače vody v pustině; spíš je to prosévání zlatonosného písku — smím-li si dovolit tak otřelé přirovnání.

Jak už bylo napsáno, díla starých českých mistrů v repertoáru souboru Musica da camera Praga nikdy nechyběla. Ať už to jsou triové sonáty či skladby pro celé obsazení. Tato deska přináší jakýsi vzorek z jejich kvartetních skladeb. Pravda, někdo může namítnout: Co tu však dělá Karel Stamice? Nenarodil se v Čechách, nikdy tu nežil! Je to tak, ale je to syn velkého českého skladatele, který ovlivnil další slohovou etapu a můžeme ho tedy — nikoli neprávem — považovat za výhonek českého hudebního kmene. Navíc bude — doufám — zajímavé srovnat jeho skladbu se žánrově stejným dílem o tři roky mladšího Josefa Fialy. O nich obou nacházíme zmínky v korespondenci W. A. Mozarta s jeho otcem. Zatímco se Fiala těšil přízni Mozartovy rodiny (vždyť na doporučení otce Mozarta dostal významné místo v Salcburku), píše Mozart syn z Paříže tatínkovi o synech Jana Václava Stamice s náramným despektem k jejich umělecké i společenské kvalitě. Nuže, snad Kvartet Es dur pro hoboj a smyč-

Josef Fiala

KVARTET č. 2 F DUR

pro hoboj a smyčcové nástroje

I. Allegro spiritoso — II. Menuetto.
Moderato — III. Andante —
IV. Allegro

Karel Stamice

KVARTET ES DUR

pro hoboj a smyčcové nástroje

op. 8 č. 4

Realizace Antonín Myslík

I. Allegro — II. Andante —
III. Rondo. Allegro

Jan Křtitel Vaňhal

SONÁTA G DUR

pro flétnu, housle a continuo, op. 3

I. Poco allegro — II. Andante —
III. Allegretto

Pavel Vranický

KVARTET č. 3 F DUR

pro flétnu a smyčcové nástroje

Realizace Antonín Myslík

I. Moderato — II. Menuetto —
III. Rondo. Allegro

cové nástroje potvrdí (nebo aspoň naznačí), že se tehdy ještě hodně mladý Mozart trochu unáhlil, když zařadil Karla Stamice, věhlasného virtuosa na violu, jako skladatele k „bídým čmáralům.“

Oproti Stamicovi jsou životní cesty ostatních třech skladatelů z tohoto výběru typické pro české hudebníky 18. století. Všichni tři pocházejí z venkova: Fiala se narodil v Lochovicích u Příbrami, Vaňhal v Nechanicích ve východních Čechách a Vranický v Nové Říši na Moravě. Všichni tři projevili už v dětství takový talent, že jim bylo umožněno studovat:

Fialu poslala do Prahy jeho „vrchnost“ hraběnka Netolická (on však zatoužil po dalším vzdělání a širším uplatnění, tajně opustil Prahu, odešel do Německa a tak své vrchnosti vlastně protiprávně zmizel);

Vaňhal už jako čtrnáctiletý chlapec udivoval hrou na několik nástrojů a jeho „vrchnost“ byla naštěstí natolik osvícená, že ho poslala na studia do Vídně, později do Itálie;

Vranický po absolvování gymnázia sice začal studovat teologii, ale hlas hudby byl silnější a tak se rovněž ve Vídni věnoval studiu hudby.

Všichni tři byli také výbornými instrumentalisty: Fiala byl mezinárodně proslulým hobojistou a gambistou, Vaňhal koncertoval na flétnu a na klavír, Vranický byl znamenitým houslistou, koncertním mistrem orchestru Dvorní opery ve Vídni a od roku 1785 i jeho ředitelem, když před tím působil v estrházyovské kapele v Eisenstadtu, kterou nevedl nikdo menší než Joseph Haydn.

Kromě nadání, původu a umělecké profese měli všichni tři ještě další shodné rysy — totiž píli a skromnost. Všichni po sobě zanechali rozsáhlé kompoziční dílo. Nejpočetnější je Vaňhovo — opery, kolem stovky symfonií, koncerty, sonáty, komorní i klavírní kompozice atd. (Ve Vranického uměleckém odkazu nacházíme jednu mimořádnou zvláštnost — totiž policejně zakázanou symfonii nazvanou Symfonie na oslavu míru s republikou francouzskou, která po roztržce s Napoleonem nesměla být ve Vídni provedena.) Přestože všichni tři dosáhli ještě za života uznání a věhlasu i vážnosti (Vranického si velmi vážil Beethoven), nehráli se na výsluní plné slávy a nebyli dekorováni žádnými velkými řády a poctami. Jejich hudba sice nepřináší nic převratného, nenese nás k novým hudebním pevninám, le nikdo jí nemůže upřít invenci, kompoziční mistrovství, výrazovou bezprostřednost, živost a klasičtí rovnováhu citu a rozumu. Je tedy dobré, jestliže ožívají skladby těchto skromných českých mistrů na této desce. A je to zároveň i projev programového úsilí souboru Musica da camera Praga, aby hudba českých mistrů 18. století žila ve slunci svých velkých klasičtích vzorů a ne v jejich stínu.

Hudební režie Jan Vrána

Zvuková režie Václav Zamazal

Technická spolupráce Jaroslav Zach a Vladimír Novák

Nahráno 10. dubna — 3. května 1977 (1, 2, 4)

a 14. — 16. června 1978 v pražském studiu Domovina

© Jaroslav Příkryl 1979

Cover design © Milan Jaroš 1979

Photography © Dagmar Nováková 1979

Odpovědná redaktorka obalu Miloslava Kulhavá

Tisk Severografia Děčín

*
MUSICA DA CAMERA PRAGA
Jaroslav Josifko — flétna (3, 4)
Pavel Verner — hoboj (1, 2)
Miroslav Laštovka — housle (1 - 4)
Josef Brabec — viola (1, 2, 4)
Josef Kolář — violoncello (1 - 4)
Jaroslav Příkryl — cembalo (3)